

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedielja v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 47.

V Ljubljani, v ponedeljek 28. februarja 1898.

Letnik XXVI.

Vabilo na naročbo.

S 1. marcem pričanja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta . 3 gld.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto . 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta . 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravništvo „Slovenca“.

Deželni zbor kranjski.

XVI. seja dné 26. febr.

Deželni glavar Detela otvori sejo ob 1/5. uro, vlado zastopa eksclenca baron Hein.

V imenu finančnega odseka poroča poslanec dr. Majaron o prošnjah vasi Goniče pri Šmariji za vodovod in občine Trata za popravilo občinske poti od Trate skozi Lučine. Obe prošnji se izročita dež. odboru v primerno rešitev.

Učiteljske plače.

V imenu fin. odseka poroča posl. Višnikar o uravnavi učiteljskih plač.

Zahteve in prošnje za izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva na kranjskih javnih ljudskih šolah in uredbo sedanjih učiteljskih plač se množé od leta do leta. O načinu, kako naj se uravnajo učiteljske plače, da prizadetim kolikor mogoče vstrežajo, se učiteljstvo samo dolgo ni moglo zjediniti. V deželnemu odboru podani spomenici »slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« z dné 24. oktobra 1897, katero je smatrati kot izraz velike večine kranjskega učiteljstva, pa zahtevajo v prvi vrsti, da se vpelje osebno-razredni

sistem. Glavna težnja učiteljev je, da se odpravi sedanjí krajevni plačilni sistem in da se vpelje status, v katerem bode vsakemu učitelju možno po gotovem številu let doseči večjo plačo.

Gledé krajevnega plačilnega sistema čujejo se podobne pritožbe tudi v drugih deželah. Na Moravskem se je že po zakonu z dné 24. aprila 1894. l. uvel osebno-razredni sistem. Tudi štajerski deželni odbor predlaga, da se učiteljske plače uravnajo v tem smislu.

V soglasju s c. kr. deželnim šolskim svetom predlaga deželni odbor, da se tudi za kranjsko učiteljstvo uvede osebno-razredni sistem. Temu predlogu je finančni odsek soglasno pritrdil in priznal, da sedanjí dohodki učiteljskega osebja ne zadostujejo dejanskim potrebam in razmeram. Sedanje učiteljske plače se v obče opirajo še na zakon z dné 29. aprila 1873 ter so se po zakonu z dné 29. novembra 1890 le za malo izboljšale. Akoravno je finančni odsek priznal, da je uredba učiteljskih plač neizogibna, se mora vendar podarjati, da so zahteve slovenskega učiteljskega društva pretirane, da jim že z ozirom na finančno stanje naše dežele absolutno ni mogoče popolnoma vstreči. Finančni odsek je moral v prvi vrsti upoštevati tudi finančni efekt in računati, za koliko bode v prihodnje potrebščina za naše šolstvo narasla. Takih dohodkov, kakor jih želé naši učitelji, nima učiteljstvo tudi v nobeni drugi deželi, izvemši glavno stolno mesto Dunaj.

Na Kranjskem je sedaj sistemizovanih 610 učiteljskih mest, katero število služi za podlago nastopnim računom. I. Po § 2. zakona z dné 29. novembra 1890. l. spada od 610 učiteljev v I. vrsto 5% ali 31 učiteljev s plačo po 700 = 21.700, v II. vrsto 10% ali 61 učiteljev s plačo po 600 = 36.600, v III. vrsto 35% ali 213 učiteljev s plačo po 500 = 106.500, v IV. vrsto 50% ali 305 učiteljev s plačo po 450 = 137.250 gold. Torej znašajo plače 302.050 gld.

Slovensko učit. društvo zahteva za začasne

učitelje remuneracije po 500, za usposobljene prvih 10 let po 600, čez 15 let po 700, čez 20 let po 800, čez 30 let po 900 gld. Poleg tega se zahtevajo aktivitetne doklade in zvišanje funkcijskih doklad. Vsa ta potrebščina bi znašala 443.264 gld. ter bi se v primeri s sedanjo pomnožila za 155.075 gld. Poleg tega pa bi narasle še pokojnine. Taka uredba je sedaj v naši deželi nemogoča. Za ljudsko šolstvo že sedaj znaša vsa potrebščina okoli 400.000 gld. Po zahtevah učiteljstva bi prejemki učitelja čez 30 let znašali 1360 gld. brez stanovanja, stanarine in funk. doklade.

Po predlogu fin. odseka se učiteljske plače razvrsté tako, da jih pride v I. razred 10% po 800 gld.; v II. razred 15% po 700 gld.; v III. razred 30% po 600 gld.; v IV. razred 45% po 500 gld. To bo znašalo 359.800 gld. ali, če se odštejejo interkalari in drugi prihranki, 341.005 gold. Osebné in dopolnilne doklade k plačam se načelno odpravijo. Stanarine se določijo za nadučitelje v Ljubljani in voditelje meščanskih šol po 240 gold, za ostale učitelje v Ljubljani po 180 gld., za učiteljice, ki niso voditeljice, po 100 gld. Remuneracija vsem začasnim učiteljem in učiteljicam se zviša od 360 na 400 gld.

Gledé učiteljic so se stavili razni predlogi, končno se je sprejel predlog, da se učiteljicam v nižjih dveh razredih in začasnim učiteljicam določi jednaka plača, kakor učiteljem, v višjih dveh razredih pa 10% manj.

Akoravno se je splošno pripoznalo, da učiteljice vestno spolnjujejo svoje dolžnosti in vspešno opravljajo svoje službe, se vendar ne more tajiti, da imajo učitelji že po naravi in osobito oni z družinami mnogo večje potrebe, nego učiteljice.

Ozirati se mora na to, da so učitelji navadno oženjeni, da morajo vzdrževati in vzgojevati svoje otroke in da je ravno v teh slučajih pomoč najnujnejša.

Tudi po predlogu finančnega odseka je učiteljici mogoče priti do v pokojnino vštene plače 960 gld.

LISTEK.

Spomin na gibanje krog 48. leta.

Zgodovinska črtica.

V petem desetletju našega stoletja je tudi pri nas v Avstriji vrelo vse. Nove ideje prevevale so duhove in državna ladija pokala je in škripala na vseh koncih in krajih.

Tedanjih mogotcev načelo je bilo: »Après nous le déluge«, ako le mi še krotimo to vrvenje in vretje, zanamci nam nič mari! To krotenje skušali so doseči s tem, da so vsako količkaj prosto besedo zatrli v kalu. Niso pomislili, da se s tem razburjenost ne manjša, da s tem nikakor ne udušijo opravičenih teženj naroda.

Posebno je nad duševnim gibanjem tedanjega časa pazila takratna cenzura. Težaven je posel cenzorja. Dr. Joseph Scheicher, po kojega knjigi: Sebastian Brunner, ein Lebensbild, Dunaj, Leo Woerl, 1888, posnemamo to črtico, pravi v omenjenem delu na strani 117. tako-le: »Vsaka

cenzura je v nevarnosti, utopiti se v bornostih in blamažah, kajti sicer morali bi se nastavljeni za ta posel najučenejši, vse pisatelje nadkriljujoči močje. Ti pa ne vsprejemajo tacega policijskega posla.«

Tako so res tedanji cenzorji črtali mesta iz svetih očetov, in pomišljali so se celo, se li sme tiskati Tomaža Kempčana »Hoja za Kristusom«!

Primerile so se seveda čestokrat tudi smešne dogodbe. Znameniti istodobni pisatelj dr. Brunner izdal je pri Manzu v Regensburgu leta 1845 jedno najboljših svojih del »das Nebelungenlied«, kjer z neusmiljeno satiro biča dejanjske razmere. To delo prišlo je v Avstrijo samo po pomoti dotičnega cenzorja, ki je naslov površno pogledal, ter mislil, da ima pred sabo stari »Schmarrn«, »Nebelungenlied«!

Isti dr. Brunner je še leta 1848. kruto bičal tako početje v svojih »Schreiberknechte« in »Blüde Ritter«, kjer pravi: »Wie die Herren in Rubriken, — Gottes Geist gefangen halten — Und sein Brausen überwachen, — Dass er niemand schaden

könne, — Dass er nicht ein paar Perrücken — Sammt bestäubten Zopf verbrenne«.

Nadalje obrača se v teh delih pisatelj do vseh onih, kateri so provzročali takrat nezadovoljnost med ljudstvom. Kaže jim nevarnost njihovega početja: »Selber für's politische Drama — Fehlt es nicht an Personale, — Esel, auf dem Eise tanzend, — Spielen reiche Liberale; — Und das Heer der Proletarier, — Die im Mist der Armuth kratzen, — Sind die unzufried'nen Schlemmer, — Die beweglichen Herrn Spatzen. — Reiche Kavaliers aber, — Fortschritt kündend voll Entzücken, — Spielen Krebse, die ganz stille — Ihre Unterthanen zwicken«. (Blüde Ritter pag. 57.)

Seveda so se smele tiskati take besede samo v inozemstvu. Ako so pa ušle sicer paznemu oku cenzorja, bralo jih je vse vprek. Kedar je cenzura prepovedala kak spis, razširjal se je skrivaj v tisočih izvodih med narodom. Tako je cenzura, gotovo proti svoji volji, mnogo pripomogla k temu, da so se širile ideje, katere je hotela udušiti uže v kalu.

Pripomniti je, da imajo učiteljice v nekaterih drugih deželah in posebno na Koroškem, Goriškem in v Istri, v vseh razredih samo 80 % redne plače učiteljev (od 320 do 560 gld.) in da se jim tedaj na Kranjskem zagotavljajo mnogo boljši dohodki, kakor v teh deželah. Tudi na Štajerskem razmere niso ugodnejše, ker imajo začasni učitelji in učiteljice samo 60 %, podučitelji in podučiteljice, katerih na Kranjskem ni, pa samo 80 % redne plače.

Peticiji učiteljic naših ljudskih šol za enakopravnost z učitelji se je tedaj ugodilo v obilni meri.

Učiteljstvo želi dalje, da se starostne doklade ali petletnice, katere znašajo sedaj okroglo 40.000 gld., zvišajo od 40 gld. na 60 gld., kar bi zopet več stroškov prouzročalo za 20.000 gld. Ker se s predlaganim načrtom zakona odpré učiteljstvu razumno ugoden avancement in z ozirom na finančno stanje naše dežele, se finančni odsek ni mogel odločiti za to, da bi se vspešno z zvišanjem plač zvišale tudi petletnice.

Čez 30 let po stalnem nameščenju more dobiti učitelj v pokojnino uštevne plače 1040 gld., učiteljica pa 960 gld. Razun tega imajo vsi voditelji in voditeljice šol in vsi ljubljanski učitelji in učiteljice pravico do stanovanja ali do stanarin in vsi voditelji in voditeljice tudi do opravnin.

Število učiteljskih mest v višjih plačilnih razredih se zdato zboljša. Dočim je do sedaj imelo samo 31 učiteljev po 700 gld. letne plače in 61 po 600 gld., jih bode v prihodnje dobivalo 61 po 800 gld., 91 po 700 gld. in 183 po 600 gld. Ker je sedaj samo 497 stalno nameščenih učiteljev in učiteljic, jih bode za sedaj v zadnjem razredu po 500 gld. faktično samo 114, tedaj manj kakor v 3. razredu.

V §§ 3. in 6. so se sprejele določbe, po katerih se smejo posebno odlične učiteljske moči tudi ne glede na službeno dobo uvrstiti v višje plačilne razrede, kar je potrebno posebno za prehodno dobo. To število pa je omejeno na peti del učiteljskih oseb v posameznih razredih.

Ker se je sprejelo načelo, da mora vsak učitelj dobiti vsaj tako plačo, kakor jo je imel do sedaj, in da se takoj uvrsti v plačilno vrsto, katere vztraja tej plači, in ker so vsi sedanji posebni veroučitelji (3) nameščeni z letno plačo 700 gld., se predlaga, da se tudi zakon z dne 5. decembra 1889 leta, šte. 22 (§ 6.) spremeni tako, da se veroučitelji takoj uvrste v II. razred in pozneje po statusu v I. razred. Veroučitelji so tudi v drugih deželah uvrščeni v višje plačilne razrede.

Ker pride po načrtu zakon s 1. oktobrom t. l. v veljavo, se predlaga, da se od dne 25. februarja 1897 l. privoljenih izrednih podpor izplača le toliko, kolikor bi učiteljske osebe po novem zakonu pri plačah morebiti manj dobile, kakor do sedaj s temi podporami.

Prošnjam učiteljstva v Kranju in Postojni za dovolitev stanarin in draginskih doklad se z ozirom na to, da se po novem zakonu večini proslincev gmotno stanje zboljša in da imajo učitelji v Kranju in v Postojni tudi postranske zasluge posebno pri obrtno nadaljevalnih šolah, ne more vstreči.

Fin. odsek predlaga tudi resolucijo, da se polovica draginskih doklad in podpora izplača dne 1. julija t. l., ostanek pa dne 1. decembra.

V splošni razpravi se prvi oglasi za besedo posl. Pakiž, ki sicer pozdravlja ta načrt zakona, dasi se boji prihodnosti, ako nam država uzame naklado na žganje. Govornik dalje naglašja, da bi se bila med plačami učiteljev in učiteljic lahko naredila še večja razlika, ker imajo učitelji mnogo več potrebščin, nego ženske, osobito oženjeni.

Posl. Povše se v imenu svojih tovarišev izreka za predloge finanč. odseka.

Tudi kat. narodna stranka priznava važnost, velik pomen učiteljstva za naš narod in opravičenost ter potrebo zboljšanja učiteljskih plač.

Nadeja se, da bode naše učiteljstvo požrtovalno nadaljevalo svoj trudapolni, pa tudi lepi nalog vzgojevanja naše mladine.

Če ni bilo mogoče popolnoma ugoditi željam učiteljstva in izpolniti vse to, kar ono želi in bi bilo tudi želeti, da bi se več moglo storiti v tem, vzrok je, da smo morali ozirati se na naše fin. moči dežele, in te so tako težavne in skromne,

da se mora priznati, da predlogi fin. odseka to podajejo, kar je sploh dopustno in mogoče. Da ne bi kdo očital, da dežela ni doslej gojila ljudskega šolstva v polni meri, navaja govornik, da je l. 1884 znašala potrebščina za ljudsko šolstvo 184.000 gl., l. 1885 225.000 gl., l. 1891 302.000 gl., l. 1895 353.000 gl., l. 1896 368.000 gl., in sedaj, ko se zvišajo plače za 52.000, znašala bo potrebščina skoro 450.000 gl.

Te številke zadostujejo v dokaz in opravičenje, da je bilo ozirati se pri tej uravnavi na finančne razmere, a da je dežela naša tudi dejansko po vsej svoji moči skrbela za razvoj svojega ljudskega šolstva.

V imenu Nemcev izjavi dr. Schaffer in dr. Tavčar v imenu narodne stranke, da glasujejo z veseljem za to uravnavo učiteljskih plač.

(Konec sledi.)

Deželni zbor istrski.

(Izvirni dopis iz Pulja.)

Najprvo mi je poročati, da se je v večerni seji dne 23. t. m., ko so se vnovič udeležili razprav zastopniki slovenskega prebivalstva Istre, nadaljevala stara brutalna taktika na galerijah. Mej govorom dr. Laginje je gornja galerija tulila in rigala, žvižgala in ropotala. Predsednik je isto opominjal, a z nasprotnim vspehom, ko pa je ukazal, da se galerijo izprazni, tega ni hotela storiti takoj, marveč je še cel četrt ure bučala iz svojih plačanih pljuč. Pozneje se je sodrga povrnila brez vsacega dovoljenja in poskrita bučala dalje.

Ob jednom pa je tudi prva galerija, takozvana »gospoda«, pojavljala svoj živalski organ; no, »gospodi« predsednik ni prav nič prigovarjal, ker je, vsaj se ne da več tajiti to, v svojem srcu popolnoma soglašal z njo. Še več! Predsednik sam je motil in pretrgaval govornika. Stvar se je pa v jednom obziru še poslabšala, — kajti zdaj so imeli pristop na galerije različni dvomljivi elementi, še zmožnejši za škandale. Pri tej seji je izrekla manjšina popolno nezaupanje deželnemu odboru glede železnic.

V 10. seji je podal predsednik Campitelli nekako »izjavo« glede vsprejetega predloga Bartoličevega glede italijanščine kakor jedino razpravnega jezika zbornice. V tej izjavi je pripovedoval Campitelli, da se mu ne zdi potrebno, da bi spreminjal svoje predsedniško stališče kakorkoli radi tega, ker se je sprejel predlog poslanca Bartoliča, kajti v tem ne tiči nikaka novotarija, kakor se je baje od neke strani (?) omenjalo. »Kakor predsednik,« je dejal Campitelli, »smatram za svojo dolžnost izjaviti, da nimam nobenega razloga k drugačnemu postopanju, ker se je izrekla večina za omenjeni predlog.

Vsaj je bilo popolnoma naravno, da se je večina izrekla za ta predlog in sprejela italijanski jezik za razpravni jezik v tej zbornici, ker je jedino sposoben za razpravo in jedino razumljiv. V to sem pozival tudi že ob otvorjenju zbornice, naj se odreče nepotrebni opoziciji in ostane pri svojem pravu, katerega jej nikdo ne mara kratiti, samo da se poslužuje italijanskega jezika, kateri jedini zamore biti razpravni jezik v Istri.«

Na tej poslednji točki je poučil Campitellija in tovariše cesarski reskript, ki je razveljavil predlog glede »jedino razpravnega jezika v Istri«.

Pri tej svoji »izjavi« jo je taljubeznjivi predsednik prav korenito zavozil. Jedenkrat pravi, da nikdo ne mara kratiti pravic manjšine, kar v jedni sapi pa dostavlja: »... ako se poslužuje italijanskega kakor jedino umljivega jezika.« Ali ga ne poučuje njegovo in njegovih tovarišev »narodno stališče«, da je baš jezik jedina najvzvišenejših pravic kakega naroda? Kaj bi vendar rekel ta gospod, ako bi se govorilo o italijanskem jeziku, kakor govori on o hrvaščini? Kajti to vendar ne opravičuje njegovih trditev glede umljivosti kakega jezika, ako on in njegovi somišljeniki »ne umejo« jezika dvetretjinske večine isterskega prebivalstva. Saj bi ravno tako ne umeli francoščine ali angleščine in bi v istem slučaju, da je večina isterskega prebivalstva francoska ali angleška, istotako zahteval ta prenaivni človek, naj govore zastopniki tega prebivalstva v zbornici — italijanski!

A Campitelli in njegova skovana, z židovsko-judeževimi groši podprta »večina« naj si le zapi-

šejo v bilježnik, da zastopnike isterskega slovenskega prebivalstva presneto malo briga, ali umejo njihov jezik ali ne, ter da si bodo dajali poslej še manj, nego kedaj, usiljevati »zveličavno« italijanščino.

Naposled se morajo stvari vendar le razjasniti. Tisti lopovski, skrajno nenaravni odnošaji v Istri morajo izginiti pred resnico in pravico in podkupljeni italijanaški sleparji bodo razkrinkani pokrivali z dlanjo srama svoj hinavski obraz. Do tega hipa prav gotovo pride, ali pa bi moral človek dvomiti na pristni kreposti in značajnosti slovenskega naroda v Istri.

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. februarja.

Adresna razprava v češkem deželnem zboru se je v sobotni seji srečno dognala. Veliko napora je trebalo, predno se je sploh moglo določiti, pride li adresna debata na dnevni red v soboto ali ne, toda vztrajnost in odločnost čeških poslancev je zmagala nasproti nemškim zastopnikom in tudi nasproti vladi, ki se je konečno morala udati češkim zahtevam. Pred pričetkom razprave o adresi je posl. Lippert v ime nemških zastopnikov izjavil, da se ne morejo udeležiti te razprave, ker se v adresnem načrtu pobija vse, kar je drago Nemcem, in zahteva vse, kar je za nje osodepolno (!) Govornik pravi, da Nemci previsoko cenijo jedinstvo cesarstva in obstoječo ustavo, da bi mogli sodelovati pri razpravi o adresi, v kateri se govori največ o državno pravnem stališču deželá češke krone, s čimur se pa Nemci ne morejo strinjati. Po tej izjavi so Nemci korporativno ostavili zbornico, v katero se v tem zasedanju ne povrnejo več. Takoj nato se je pričela razprava, katere so se vdeleževali poleg poročevalca dr. Kramača razni drugi češki zastopniki. Po govoru poročevalca pa je oddal namestnik grof Coudenhove v ime vlade nastopno izjavo, ki je vzbudila splošno senzacijo: Vlada se ne udeleži eventuelne razprave o tej adresi in se omeji na to, ne da bi se dotikala političnih želja večine deželnega zbora, da najodločneje naglašja, da se ne strinja z državno-pravnim stališčem adrese. Umevno je, da so naslednji govorniki reagovali na to nepričakovano izjavo ter izjavljali, da vlada označenim potom ne bo imela sreče pri urejanju parlamentarnih razmer, ter da ravno ta izjava najbolj kaže, kako potrebna je predležeča adresa. Čehi hočejo vstrajati pri svojih zahtevah ne oziraje se na stališče te ali one vlade. Po končnih besedah poročevalca se je pričelo glasovanje. Vstali so vsi navzoči poslanci in adresa je bila sprejeta. Nepopisno navdušenje je zavladalo mej češkimi poslanci, ki so prišli vsi v slavnostni obleki. — V današnji seji je na dnevnem redu deželni proračun. Zasedanje se zaključi v sredo. O nemških deželnih odbornikih se govori, da se odpovedo vsem častnim mestom. No, Čehi ne bodo žalovali za njimi.

Ministerska posvetovanja v Budimpešti. Zadnje dni minulega tedna so bivali v Pešti ministerski predsednik baron Gautsch, zunanji minister grof Goluhovski ter skupni finančni minister Kallay. Posvetovali so se ti možje s svojimi ogerskimi tovariši. Kaj se je sicer obravnavalo tem povodom, ni seveda znano širšemu svetu, toda iz raznih poročil, ki so dohajala minule dni iz Budimpešte, se da sklepati, da je bilo na dnevnem redu v prvi vrsti nagodbeno vprašanje ter delegacije. Dognalo se je, kedaj predložiti vladi dotične predloge, kedaj se izvolita kvotni deputaciji in pa delegaciji in kedaj naj se ti dve snide v Budimpešti, koder se namreč po določbi letos mora vršiti delegacijsko zasedanje. Pri tej priliki je bilo pa tudi več ministrov pri cesarju v avdijenci in je posebno baron Gautsch poročal o sedanjem položaju v Avstriji. Seveda ni mogel poročati nič veselega, posebno z ozirom na bližnjo otvoritev državnega zbora, in je, kakor je sklepati iz raznih vestij, tudi povedal, da mu ni mogoče več krotiti razburjenih duhov in dognati potrebne sprave mej narodi. Seveda se njegova želja sedaj še ni uvaževala in se mu je naročilo, naj še poskusi in počaka, kaj prinese bližnja prihodnost.

Pomnožitev nemške mornarice je v nemškem državnem zboru sedaj že na dnevnem redu. Peča se s to zadevo namreč budgetna ko-

misija, ki sestoji iz 28 članov, ki pripadajo nastopnim strankam in sicer: 7 članov katoliškega centra, 5 konservativcev, 2 slobodna konservativca, 4 nacionalni liberalci, 2 člana napredne ljudske stranke in 3 socijalni demokratje, po jednega člana pa imajo: slobodomiselna zveza, nemška ljudska stranka, Poljaki in antisemitje. Najodločnejše nasprotujejo predlogi člani slobodomiselne ljudske stranke, socijalni demokratje, Poljak in član nemške ljudske stranke, skupaj 7. Katoliški centum, 7 mož, se še ni odločil, mej ostalimi člani pa je še tudi nekaj takih, ki omahujejo na obe strani. Ako se toraj centum odloči proti predlogi, bo vlada najbrže zopet pogorela s svojo zahtevo. Največ nasprotnikov ima vlada z ozirom na čas, v katerem želi izvesti svojo namero. Ako pa vlada v tem oziru nekoliko popusti, potem je pa na ugodno rešitev več upanja.

Napad na grškega kralja. Dogodek, ki se je pripetil v soboto popoldne v Atenah, zopet jasno dokazuje, da je mej Grki vedno več anarhističko-revolucionarnih elementov, ki so imeli povodom početka grško-turške vojske glavno besedo in ki tudi sedaj skušajo odstraniti sedanjo grško dinastijo. O dogodku samem pa se poroča nastopno. V soboto popoldne okoli 5. ure se je vračal kralj Jurij s princezinjo Marijo v vozu iz Falerona v Atene. Nakrat pa se začujeta dva strela, katerih jeden je ranil jezdeca, ki je sedel poleg voznika, na roki. Ustrelila sta dva zločinca, ki sta bila skrita v cestnem jarku. Tema streloma je sledilo še šest drugih, ki pa niso imeli nikakega učinka, le konja sta dobila neznatne rane. Kralj in princezinja sta ostala torej nepoškodovana. Mej atenskim prebivalstvom je ta vest umevno povzročila splošno ogorčenje. Preiskava se je takoj uvedla, ki pa še ni dovedla do nikakega vspeha. Kralj je pozneje izjavil, da bi zločinca takoj spoznal, ko bi ju zopet videl. V zahvalo za srečno rešitev se je vršila včeraj po raznih svetiščih zahvalna služba božja.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. februarja.

(Afera Kalan-Barbo) se je danes vendar končno v dežel. zboru častno dokončala za posl. Kalan-a. Pri poverilu zapisnika je namreč izjavil posl. Barbo, da se je na podlagi pozvedb prepričal, da ni resnično, kar je očital poslancu Kalan-u, da zato obžaluje svoje besede, s katerimi je žalil posl. Kalana. — Poslanec Kalan nato omeni, da se vnebovpijoče krivice, kakor so se njemu po krivičnih besedah posl. Barbo godile zadnje dni na njegovem dobrem imenu in njegovi časti, ne morejo popolno poravnati; kar je mogoče, to je storil sedaj posl. Barbo, ker je obžaloval svoje obsodbe vredne besede, ter tako preklical besede, s katerimi se je godila nečuvana krivica posl. kanoniku Kalan-u. — Zanaprej pa menimo, da si bo posl. Barbo v prihodnje dobro premislil, preden bo zopet tako žaleče nastopil proti kakemu dežel. poslancu, ker mu je posl. Kalan pokazal, da si ne da od nikogar — tudi od grofa Barbo ne — blatiti svoje časti.

(Obramba ustavnih pravic slovenskega naroda.) Posl. Hribar je utemeljeval svoj predlog gledé varstva ustavnih pravic slovenskega naroda v zlasti ondi, kjer prebiva v manjšini. Posl. vitez Langer prebere izjavo kluba nemških veleposestnikov, ki se izražajo proti temu predlogu. Skrajno neosnovano je to stališče, kajti manjšina, ki se ji pri nas dobro godi, ne privoščí istega našim rojakom ondi, kjer so Slovenci v manjšini. To kaže, da bi naši Nemci vedno še radi grizli, le da bi koga imeli, ki bi jim držal. — Poslanec Kalan je v daljšem govoru pojasnoval krivice, ki se godé Slovincem v izvenkranjskih pokrajinah, ter se posebe pečal s skrajno žalostnimi razmerami goriških Slovincem; pozivljaj je končno vlado, naj se postavi nasproti vsem narodom na stališče pravičnosti, ker sicer ne bo v državi nobene moralne vezi, ki bi družila raznorodne narode avstrijske ter dajala moč in stalnost celokupni državi. — Predlog je bil vsprejet z glasovi slovenskih poslancev.

(Adresna razprava) O adresnem predlogu poslanca dr. Žitnika je poročal posl. dr. Tavčar. V glavni razpravi so govorili poslanci Schwegel, dr. Žitnik in Povše. Poslanec Schwegel je zastopal stališče nemške manjšine, ki je razven

izraza udanosti proti vsaki adresi na cesarja. Poslanec dr. Žitnik je obširno zagovarjal načrt, katerega je predložil v imenu katoliško-narodne stranke, a kateri je le deloma porabljen v predloženem načrtu. Izjavil je, da katoliško-narodna stranka glasuje po dogovoru z narodno stranko, ker so se sprejela zlasti glede šolstva določila, ki ji omogočujejo glasovati za to adresu. Poslanec Povše srečno polemizuje proti poslancu Schwegel-nu, dokazujoč mu, da bi se administracija vseh slovenskih pokrajin brez posebnih težav lahko tako vredila, da bi vstrezala enakopravnosti slovenskega jezika. — Poročevalec dr. Tavčar je odgovarjal raznim govornikom ter končno z ozirom na besede poslanca Hribarja, da je nasilstvo tujcev na Slovence združilo obe slovenski stranki v deželni zbornici, rekel, da je res, da sta se stranki združili, vendar tako, da nobena stranka ni odjenjala od svojih načel. Adresa je bila potem vsprejeta, in sicer prvi del o izjavi udanosti soglasno, politični del pa z večino slovenskih poslancev.

(Redna seja mestnega zbora) se vrši prihodnji četrtek dne 3. marca ob petih popoldne v šolski telovadnici v Komenskega ulicah.

(Z Dunaja.) Pogreb prerano umrlega pravika gosp. Jakoba Zajec-a izvršil se je prav častno v soboto popoldne v Klosterneuburg-u, kjer je prominul. Udeležba je bila velika. Mej drugimi so bili navzoči gg. dvorni kapelan dr. Sedej, odvetnik dr. Sežun, načelnik postaje v Klosterneuburgu itd. Večina slovenskih dijakov na Dunaju spremila je občespoštovanega in priljubljenega tovariša k zadnjemu počitku. V cerkvi in na grobu zapeli so mu krasne žalostinke peveci akad. društva »Slovenije«. Krsto mu je dičilo več vencev, mej temi tudi dva z nemškimi napisi — dokaz, da je bil povsodi priljubljen. Zadnje besede mu je spregovoril na grobu v slovo gosp. pravnik Požar. Rajnki bil je rojen leta 1869 v Plužnah na Goriškem. Boriti se je imel v svojem življenju dovolj, kakor i mnogi slovenski dijak. Kljub velikim oviram — služiti je moral n. pr. 3 leta pri vojaki in je potem zopet nadaljeval v študijah — in žal materijelnim zaprekam, dovršil je vspešno gimnazij in isto tako vspešno napredoval kot pravnik. Ravno ko je imel priti do cilja, ugrabila ga je nemila smrt. Niti materijelno stanje, niti boji, niti trpljenja, katerih je rajnki tako obilo prestal, niso nikdar omajali njegovega blagega značaja in mišljenja. Našel je pokoj še-le po smrti. Naj mu bo zemljica lahka!

(Talijo za rešitev življenja) je priznala deželna vlada v znesku 25 gld. 25 kr. Val. Plemlju z Bleda, ker je iz blejskega jezera rešil učenca Iv. Kunčiča.

(Štajerski deželni zbor) je minulo soboto zaključil svoje delovanje. V zadnji seji je nemškoonacionalna večina morala še malo poropotati nad vlado radi znane prepovedi glede dijaških trakov v Pragi. Sploh se sme trditi, da je ravno minulo zasedanje štajerskega deželnega zbora ondotnim Slovincem več škodilo, nego koristilo, kajti sprejelo se je več nasvetov in predlogov, ki so naravnost naperjeni proti Slovincem. Kakor v Pulju, tako se je godilo slovenskim zastopnikom v Gradcu. Žalostna nam majka! Kdaj se pač zjasne vremena?

(Iz Trsta.) Minuli petek dopoldne je ustrelil s samokresom 26letni Fr. Pahor iz Opatjegasela sorojakinjo služkinjo Fr. Semolič in na to še sam sebe. On je obležal na mestu mrtev, poslednja pa najbrže v kratkem izdahne. Zločin se je zgodil iz ljubosumnosti.

Društva.

(Pevsko društvo »Slavec«) Pevodstvo v pevskem društvu »Slavec« je prevzel operni kapelnik gospod Hilarij Benišek. Danes se prično zopet redne pevske vaje.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 28. februarja. Položaj postaja z vsakim dnem bolj kritičen, akoravno se sedaj še ne more govoriti o kaki vladni krizi. Rešitev v tem oziru je mogoča le tedaj, ako ogerska vlada pritegné zahtevi Gautschevega kabineta, da se namreč podaljša nagodbena provizorij. Ekso-dus nemških zastopnikov iz češkega deželnega zbora in pa vsprejetje adrese v tem

zastopu sicer precej neugodno vpliva na vlado, vendar pa ne toliko, kakor izjava kneza Lobkoviea, kajti vlada ni mislila, akoravno je bila pripravljena na zadnje dogodke v češkem deželnem zboru, da bo knez Lobkovie tako ostro nastopil proti vladi. Vendar pa, kakor rečeno, vse to ne bode povzročilo eventuelne krize, marveč jedinega vzroka zato bo iskati le na Ogerskem, specijelno pri Banffyjevi vladi, ki se nikakor ni voljna udati zahtevam avstrijske vlade. Baron Gautsch je te dni zelo ostro nastopil proti Banffyju, kar priča tudi od njega inšpirovan članek v vladnem listu. — Ako se pod sedanjim ministertvom skliče državni zbor, bo njegova prva naloga volitev delegacije in kvotne deputacije. — Bivši zbornični predsednik vitez Abrahamowicz je dospel danes na Dunaj.

Dunaj, 28. februarja. „Wiener Ztg.“ objavlja cesarsko naredbo na podlagi § 14. državnega osnovnega zakona, s katero se dovoljuje za leto 1898 število vojaških novincev, ker se mora namreč po vojnem zakonu vršiti glavni nabor v času od 1. marca do 30. aprila.

Dunaj, 28. febr. Bolezen princezinje Klementine se je zdatno shujšala.

Celovec, 28. febr. Deželni zbor je v današnji seji sklepal o adresi in volilni reformi za deželni zbor po nemškoonacionalnem receptu. Lovska postava je zavrnjena.

Pulj, 28. februarja. Deželni zbor je imel v soboto zvečer zadnjo sejo v tem zasedanju. V tej seji se je vsprejela tudi resolucija, v kateri se vlada pozivlja, naj kmalu prične z zgradbo druge železniške zveze mej Trstom in alpskimi deželami s progo Razdrto-Loka Kranj.

Praga, 28. febr. Na shodu, ki sta ga priredila posl. Schönerer in Iro v Hebu, se je vsprejela resolucija, v kateri se vlada najodločnejše pozivlja, naj prekliče jezikovne naredbe in uredi jezikovne razmere zakonitim potom. Izjavlja se tudi, da se bodo Nemci vsikdar potegovali za svoje državno-pravno stališče, in izreka vladi popolno nezaupanje.

Atene, 28. febr. Kralj Jurij je izjavil napram nekemu dopisniku, da napadovalci niso domačini, ampak inozemci in da se on za svojo osebo ničesar ne boji in bo tudi nadalje podal se na prosto brez vsakega spremstva, žal mu je le, da je bila priča tega prizora tudi princezinja Marija. — Kralj je prejel več čestitk, mej temi tudi od sultana. Nekateri trdijo, da so izvršili napad nekateri Krečani.

Atene, 28. febr. Policija je prišla na sled nekemu klubu, kateremu so najbrže pripadali napadovalci. Prijela je že več oseb.

Atene, 28. febr. Jednega izmed zločincev, ki so v soboto popoldne napadli kralja Jurija, imajo že pod ključem. Imenuje se Karditzi in je jeden nižjih uradnikov občinskega urada v Atenah. Prijeti noče izdati nobene sokrivca.

Umrli so:

26. februarja. Marjeta Ziegler, posestnica, 73 let, Vodmat 4, ostarelost.

27. februarja. Jožef Pečar, krojačev sin, 21½ leta, Vodmat, baraka poleg št. 114, meningitis bacilaris. — Alojzij Prešern, ključarski pomočnik, 20 let, Cesta na Rudolfovo železnico 5, jetika.

V hiralnici:

24. februarja. Franc Rozman, ključarski vajenec, 15 let, plućna tuberkuloza.

V bolnišnici:

24. februarja. Martin Bašča, gostač, 64 let, jetika.
25. februarja. Marjeta Zajc, delavka, 48 let status typhosus.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nobe	Padavina v 24. urah v mm
26. 9. zvečer	739.2	2.0	brezv.	dež	1.4
27. 7. jutraj	738.7	1.9	sl. jvzv.	oblačno	
2. popol.	738.7	2.8	sl. jvzv.	dež	5.8
27. 9. zvečer	739.0	1.1	sl. szah.	dež	
28. 7. jutraj	737.2	1.0	sl. sever	sneg	5.8
2. popol.	726.0	2.8	sl. jug	dež	

Srednja temperatura sobote 2.7°, za 1.8° nad normalom.

Srednja temperatura nedelje 1.9°, za 0.8° nad normalom.

Obitelj Vojska se zahvaljuje najiskrenije za premnoge dokaze sožalja iz vseh slovenskih pokrajin, kakor tudi posebno iz Hrvatske, mej bolezni in ob priliki izgube premilega in nepozabnega sina, oziroma brata

Antona Vojska

drd. medicine.

Presrečno se zahvaljuje akademikičnim društvom v Gradu: »Triglav«, »Hrvatska«, »Srbadija«, rumunskemu društvu »Carmen Sylva«, bratom Čehom, slovenskim trgovskim akademikom, prijateljskima rodbinama Kraube in Plank ter žalujoci obitelji pl. Weissman za podaritev prekrasnih vencev, zbranim slovenskim akademikom za gniljivo petje in vsem prijateljem in znancem, koji so spremili pokojnika do ondotnega kolodvora.

Najtoplejšo zahvalo izreka tudi za častno spremstvo na pokopališče v rojstnem mestu: Prečastitemu svečeništvu, akad. društvu »Triglav«, slovenskim akademikom, vsem narodnim društvom, preblagim gospicam, »Dolenjskemu sokolu«, slavnemu c. kr. činovništvu, gimnazijski mladini, zastopnikom raznih društev, »Dolenjskemu pevskemu društvu« za gniljivo petje, gosp. drd. Ivanu Oražen-u za nagrobno slovo, vsem darovalcem prekrasnih vencev, sorodnikom, prijateljem in znancem, ter vsem udeležnikom pokopa.

Novo Mesto, dne 25. februvarija 1898.

Dobro ohranjena, lahka kočija,

tudi za pokrito rabo pripravljena, zelo pripravna za deželo je po nizki ceni na prodaj v Nunskih ulicah št. 4. 149 6-2

Vsega ozira vreden

ter domač izdelek je iz kranjskih planinskih rastlin napravljeni liker 272 1

„Triglav“

J. Klauer-ja v Ljubljani.

Po svoji čistosti in veliki zdravilni moči za želodec je ta žganjina vsega priporočevanja vredna. Kot krepalno pijačo naj bi imeli ta liker v vsakem gospodinjstvu.

Na prodaj je v lekarnah gg. G. Plocoll in Ubald pl. Trnkóczy, kakor tudi večinoma pri vseh prodajalcih delikates in v specerijah. 99 25-6

Stanarinske knjižice
za stranke
z uradne potrjenimi
določbami hišnega
reda v slovenskem in
nemškem jeziku, z
razpredelbo za vpla-
čevanje stanarine, vo-
dovodne in mestne
doklade, dobé se ko-
mad po 15 kr., 10
komadov vkup 1 gld. v
Katol. Tiskarni
v Ljubljani.

Koverta s firmo
vizitnice in
trgovske račune
priporoča
Katol. tiskarna
v Ljubljani.

Mauthner-jevih

slovitih

zeliščnih in cvetličnih semen

v
zaprtih, oblastveno zavarovanih zavojih

s sodnijsko vpisano

varstveno znamko „medved“

se nahajajo

komisijska skladišča

pri največ

veletrgovinah z mešanim blagom v Avstriji.

V vsakem kraju je poverjena komisijska prodaja 80 naj-
bolj zahtevanih vrst zeliščnih in cvetličnih semen le jedni tvrdki,
toraj nastavljen le jedna omara. Kjer ni skladišča teh semen, se
je obrniti naravnost do tvrdke.

Kot sveža in pristna semena, tvrdke Edmund Mauthner
(Budimpešta, Andrassystrasse 23.) veljajo le ona, ki so zaprta v
izvirne zavitke z letnico 1898 in na katerih se nahaja, kakor kaže
poleg stoječa podoba, slika medveda in ime Mauthner.

Pred ponarejanji se svari.

Čas setve: Koncem februvarija in marca.

Prostor za posejatev: 25-30 cm oddaljenost vrst
10 cm v vrsti.

Kakovost zemlje: Globoko zrahljana, redilna in ne
na novo pognojena.

Usojam se najuljudneje naznaniti, da sem z današnjim dnem

odprl

trgovino s prekajenim mesom

v Komenskega ulici št. 14

združeno

s sejmskim prodajališčem v šolskem drevoredu

kjer se bodo dobivale vsak dan sveže cerveladi, dunajske in kranjske
klobase, dalje klobasice za péči, jetrne in krvave klobase, gnjati
in drugo prekajeno meso, dalje aspik, paprika, hamburški in sveži
špeh, domača in ogerska namizna mast, vse v izborni ka-
kovosti.

Zagotavljajoč najsolidnejšo postrežbo, prosi za obilna naročila

Albin Andretto,

trgovec s prekajenim mesom

v Ljubljani, Komenskega ulica šte. 14.

Usojava si uljudno naznaniti, da sva prevzela

generalno zastopstvo meščanske pivovarne v Plznu

(ustanovljene leta 1842) za Kranjsko, Spodnje Štajersko, za izvoz v Dalmacijo, Grško in orijent, ter da
bodeva odprla najino zalogo dne 1. sušca t. l.

Pravočasno bodeva naznanila, v katerih prostorih bodo točili to pivo ter je prodajali v steklenicah.

Ljubljana, dne 24. svečana 1898.

Velespoštovanjem

GORUP & SCHITNIK.

Dunajska borza.

Dne 28. februvarija.

Skupni državni dolg v notah	103 gld. 70 kr.
Skupni državni dolg v srebru	102 " 50 "
Avstrijska zlata renta 4%	123 " 10 "
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	102 " 85 "
Ogerska zlata renta 4%	122 " 60 "
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 " 55 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	928 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	363 " 75 "
London vista	120 " 15 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 72 1/2 "
20 mark	11 " 75 "
20 frankov (napoleonor)	9 " 53 "
Italijanski bankovci	45 " 22 "
C. kr. cekini	5 " 67 "

Dne 26. februvarija.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " 50 "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	190 " 50 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	100 " 10 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	140 " 50 "
Dunavske vravnave srečke 5%	131 " — "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriskega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	98 " 39 "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " — "
Priporitne obveznice državne železnice	227 " — "
" južne železnice 3%	185 " — "
" južne železnice 5%	127 " 10 "
" dolenskih železnice 4%	39 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	200 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	168 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 " 10 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	80 " — "
St. Genóis srečke, 40 gld.	79 " 68 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	59 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	161 " — "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3440 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	426 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	80 " — "
Splošna avstrijska stavbinska družba	117 " 75 "
Montanska družba avstr. plan.	15 " 10 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	180 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 25 "

„MERCUR“

XXXVI. leto.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih srečk,

Brezplačni privržek „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega za-
znamek vseh izžrebanih srečk.

Naročuje se najprimerneje s poštami nakaznicami pri vseh c. in kr.
poštah uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

2 gld. 60
celoletna naročnina.